

התלבנות

כל אדם יכול להשיג מושגים
נכונים גם ללא עזרת המורה
ההנהגותיו או ע"י המורה
אשר וכל טענותיהם —
החירו לטעון: כל אדם חכם
והמורה: 4 כ"ג ס"ג לו זמן
הוא שור ד' כ"ג — מוסמקו
(ע"י המוסק הללו: Herru
Leib Levinsohn in
Wilna
Poplawes Strasse)
5 ח"ג 60 ק"ג —

מכתב עתי בשפת עבר

ועתה לאור בגל שבוע

להודיע ולבשר ולהורות כל דבר הנדרש לאיש יהודי לדעת באיזה הוא יתורו וחבר להכרת האדם

נחת מאיר (רר) לעהמאנן ע"י יחיאל ברייל ע"י

דרך אמונה קתרת (מחלום ק"ט)

התורל'ג

מאינץ, ח' שבט

MAINZ, den 5 Februar

1873

הנומער הבא הוא האחרון מרבע השנה משנת השיעית להתלבנות. והננו מזכירים את הקוראים הנכבדים למחר בשילוח מחיר הלבנות על רבע השנה, ויגיע להם על הסדר בלי איחור. ואנחנו יכעור ח' על משמרתנו נעמוד ועינינו ולבבנו יהיו כל היום להתלבנות בו יעש פרו קדש הלולים טובים ומעילים. אנא ח' הושיעה נא!

המורל

סאמר ראשי: התלמוד והיהדות. — דברי שלום ושלום.

אשכנז: הלשונא. — רוסיא: הורחית. — פולאק: אויע: יופלס. — יופלס. — רבר הימים. — הודעות. — ירמיה לבנות: ספור, זמאפפערייס.

התלמוד והיהדות

שנים קלה סקל לחים השלום את ופולא זמר מנכסו נכרן בלעם ככסו, לחים השלום קלן נקסו לחם לכס לסלאל וכסו ס' את סלאל סלר יעד הקסו צמים, מה קנה זה עומד במקום מים, ונעמו סחלקי וכסו פנכין, ולסילו כל הכוחות ככעלם כחום ותקטס זה. און מיוות לחו ממוקמו, ללל הלך וכל עמקו, דמנו כוחות עמל. הקסו במקומו; חל בלעם הכסו נכסו כללל נלמלר כלחוס, נכס חל זה לחו עומד במקום מים, עלו מיסדמללך הכיסו כס' וסל' ולן נעו ממלקי, ולן ככסו ממוקמו, חללו כל כוחות ככעלם. טככות זו לן מיוק לחו ממוקמו כון ככסו זו כוח דוחים טקקרו ופוככו על פניו.

(העמית דף ס')

(החמשך סנו 28)

ואתם אחים יקרים וסופרים נאמנים, פלישת הסופרים הראשונים, הלמדיו עורא הסופר הסהיר בתורת האלקים, השתדלו וחרבו אונים להשיב היהדות האמיתית העדה והלכה אל מקומה הישיר לה את מושגה הישירן כאשר הייתה באמנת עם רבותינו בעלי התלמוד בקוראי שמה דת משה יהודית" (כחובות דף ע"ב); היהדות אחות לנו קטנה אל דת קרשנו חומה הוא לה מספיק אשר לא יבואו בה פריצו עמנו ויחללוה, היא האסור לנו דברים הרבה נוסף על עצמם הדת הבתוכה והמסורה, הסרגלים את האדם לירי הלול הדת; ע"פ מושגה האמת, היהדות הוא שם הקיבוץ. תקבץ אל תוכה התורה והמצוה הנוהגות הנדרים והתקנות הדרושים לשפירת הדת. שכולם נקבעו ובאו כותיק התלמוד, אשר בהעדר הפרטים המקובצים אין שמה עליה יהדות, עד"מ: היער הוא שם הקיבוץ לעצמם הרבה צומחים בארץ בתיה, ובאשר יערך פרט אחד או יערך שם יער כמנו, בו אם יחמר הרב בו ילא יהיו רק שנים או שלשה עצים, או אם לא יהיו מחוברים לא רץ מי אם הפסירות על פני המים, או אם לא יהיו שוכנים ביחד כי אם זה

בקצה דמורה וזה בקצה המערב, לא יקראו בשם הקיבוץ יער. אמור סענה התלמוד והיהדות אחד הוא" זאת היא תורת היהדות האמתית לפי המושג של הסופרים הראשונים שהיו סופרים כל אותיות שבתורה וקדושת ד"ל וע"ש בתום בשם הירושלמי ומקצרים אותם לנקבציהם, לתת להם נדרים ונבילות לשמור משמרתה ומשמרת לשמרתה כל יעלנה פרוץ חיות, וכפיר יושב במסתרים; דרשנו בעל ספר התלמוד וקראו אחת מהנה לא נעדרה, כי פי היהדות הוא צוה, וזוהה הוא קבצו. — ואתה יהיה קורא נכבד, כי גם לפי המושג האמתית הזה, תורה היהדות שם כללי, הכולל לכנותו יהודענטוים" אולם נתחלק להסופרים החרשים בין שם הכלל הקבוצי לשם הכלל המוני; לא אוכל להאמין כי לא ידעו ההבדל ההמוני הזה באשר רוב למודיהם הניון סלת אכן קרוב הדבר כי הוידו להחליף המשפטים כמעצת נפישם, ובהנות רוחם הנו את האמת מן המסלת, לסקן חפוש את בית ישראל בלבב, לאמר, כי אזהבו היהדות המת, ואף שהוא נוסף בתלמוד ובהורה מן השמים, ישראל אשר בו נתפאר הוא, נקרא רע אהוב, אהב את היהדות אהב את היהודים גם אם איננו אהוב את המקום!

ואם השאלנו קורא יקר איבכה יכלה זרתה הבקורת אשר מלא כל הארץ תהלתה כי הכס אל עמל לא תוכל, כבלע הספרות החדשה צדקת היהדות סמנה? איבכה נסתר סעיניה הכוחות כליות ולב כל דבר, ונס מהכס אל תורת האלקים לא תסתיר פניה ולא תהדל סחכות גס אותה כשבט פיה, איבה הכישה בונדים והחרישה עד כמד? סרוע כהשם בפניהם לא ענתה כי שם היהדות איננו יליד חיק, כי אם ננוב גונב סבית התלמוד, ישמה יהודית, ובשנותם את שמה סיהודית ליהדות לא שנתה את מעמט? — שאלה גדולה וקיסת, שאלת קורא נכבד, צא ואמור להבקורת עד שאת בודקת במימי אחרים צאי וברוקי בתועבת אפך! כי זנתה אמה הובישה הורה, גם היא היתה בקישרים אחר הסתפרצים ולא לאמונה נברה בארץ, ואם באנו לבקר אחר מינו הבקורת הגולדה על ברכי הספרות החדשה אין אנו מספיקין, אך כלל גדול אמרו חכמינו האמתים בעלי התלמוד: אין אושרים בקרו נמל בקרו כו' אלא בקרו מלח! —

(*) ככסו קדושים על כח"י, לחמנו לכון כמלמך המכר הסגל סלן הספאמנטו ככסו ככסו פנכין, ח"ל סמה: וכנר הענו מה שלעק סמולל הנכיל על דבר נעיל קבניה

הנאונים הקדמונים, לא קראו בתואר גאון אחר שם קדשני, כי אם הנאון רבינו אליה חסיד! וזע"א. הראיות עד כמה הרבנים התלמודים וזמרים הם לכל השג גבולות עולם אשר גבלו הראשונים, ובתורה ישגו שפס נאה להם והסח נאים לשפם. — ומה יקחכם לבכם בעלי ברית הרעפארם לקרות גם בשם הנאון לפניכם, מדוע פרצתם עליכם פרץ על פרץ, המעט קחתכם את שם הרב שלא במשפט וצדקה, כי אם על פי היהדות הבוגרת, כי תשתחררו לקחת בחוקה גם תואר הגאון לכלי הנות מקום לפני היהדות האמתית להתגדר בהם! —

הן אסת מארץ תועק, ושלוס מנותו יתן קולו; אי שמים! איך יכנו אלה עצמם רבנים ומחשבותיהם לא כמחשבת הרבנים מעולם ועד עתה? יקראו עצמם משכילים, חכמים, צדיקים או חסידים וכל התוארים היותר גדולים, שהם שמות כללים לכל לאום וכת, אך לא רבנים שהוא שם פרטי להמחויקים כתורת ה' ע"פ פרושיה המקובלים ע"י הרבנים הבסי התלמוד; הנהיה עול כזה מעולם בקרבך ישראל? הלא מעולם כל כת ע"פ מחשבותיה ודרכיה יכון שמת, ולא לתרפה יהיה להקראים המחויקים רק בתורת ה' הבהובה בלתי פרושיה המקובלים, אם יקרא להם צדוקי, קראי, כי זה שפם וזה תהלתם ע"פ מחשבותיהם, הלא שתוק לרעהו יהיה אם יקרא עצבו רבני, ומדוע אפוא יתסרו אלה בשם רבנים אשר הוא לשתוק בעינו כל יודע מה הוא שם רבני ורב בישראל, אם לא התולים עמדם? המובנים הסת סן הצדיקים והביהוסים אשר לא שלחו יד כי אם בתורת ה' המסורה, ואלה כימינו גם כהתנכות ישלחו יד ועורם מסתוללים בשם התואר רבנים? — אכנס לא יען כי צרת עין הרבנים התלמודים על הכבוד המרובה אשר לקחו מהם בחוקה ירעמו פניהם, כאשר הוא עם לבב הכותב מבערלי, אשר השפך לפניו שיתו וכעמו, וצרת עינו על תופשו התורה לפניו הניד, אולם, יען כי בשם הזה אשר לקחו המתפרצים שלא במשפט הטילו מהוסה רבה במחנה העברים, והסין עם אשר לא ירעו להבריל ביניהם יאסרו לפי תוסם: זה רב וזה רב, אינו יודע איזה ישגר הזה או זה, ובאם לסמוך עליהם בכל ענינו דת קדשנו ולא ידעו במה יבשלו, לא כן אם אלה הגותנים כתף סוררת לקבלת חז"ל ולהורת משה ויהודית, וכנו שם למנהליהם העומרים בראשם ע"פ מחשבותיהם ודרכיהם, ושם הרבנים יניחו להמחויקים בדרבי הרבנים מעולם לא לא יקרו עינו האמת, וגם כל העם על מקומו יבא ב ש לוגם.

הוא הרב אשר אמרנו כי היהדות הבוגרת כבר פרושה ממות כנפיה על ארץ רבת, ובדבר שפתיים לבד לא תוסר, ולא תחת מקשת הסופרים, ומצחצוח תרבות לשונם לא תערץ. עת לעשות היא לנו, עת להביא עציה ותחבולת! אך בין כה וכה גם אתם הסופרים היקרים, ומכ"ע הנאונים אל רמי לכם, ואל התנו דמי לקוראכם, גדול הלימוד שמבוא לירי מעשה! הרימו כשופר קולכם והרימו מכשול מדרך עכנו הודיעים כמה תודע אפוא מה בין היהדות האמתית והיהדות הבוגרת, כמ"ש חז"ל מה קנה זה שרשיו מרובין היהדות האמתית אשר על פי סדותיו של אחיה השלוני נביא ה' אשר הזה על יהודה וישראל לימים האלה, שרשיה מרובין תורה ומצוה, נורות נדרים ותקנות*, שאפילו כל רוחות שבעולם באות ונושבות בה אין מויות אותה ממקומה, אלא הולכת ובאה עמהן, עמדו הרוחות, ונח הוסן כועפת, היהדות במקומה עומדה, כמו שקרה לנו במספר ופרוסה מן הומנים, וכבר דברנו מזה במאמרנו, לליל שמורים" (חלבנון שנה עברה נוס' ל"ג) אבל בלעם הישע ברכם כארו, הוא היהדות הבוגרת, אשר ידכו כי בעונם את תורת ה' להיות ככל הניסוי, או כארוים ירמו בגבהם, ובין עבותים יתנו צמרתם, מה ארז ה אין שרשיו מרובין כו'.

(הסוף יבא)
ה' ס"ב.

הן גליתי לפניכם קוראים אהובים וסופרים נאמנים את כל אלה, למען יכירו וידעו הכל מה בין היהדות האמתית ובין הבפירה הסתחפשת בשמה; ואולם ירעתי כי עוד לא נרפא בזה שבר בת עמנו, אילו רק בתוך הן הספרות עסדה היהדות הבוגרת, לא פשתה, במרם התגלע-פרוי ושוה לה בעולם המעשה, או הנקל היה לבער אתריה בהפך עליה אור האמת, אך כבר מלאו פני תבל תנוכתה, פרי כחש, רבנית, ומוריה, עלצפיה קראו את עצמם רבני ישראל, מריו דת יהודית, ויבנו להם היכלות בעלי קרנים, ובחוקת העמים השבנו להם בלי שיר, גם המה בחרו בדרכיהם לאמר איכה יעברו וגו', דבר שלחה באשכנו ונפל בין אחב"י ברוסאי, בימינו, לענינו, הן הם מריו עמנו הרעים אשר מאנו להרפא, מי יתן אשר בירינו יתן ה' ישועה בעד הפליטה הנשארה, להציל את היהדות האמתית מיד עוינותיה כה, האוסרים לכבות את נחלתה האחרונה, כאשר ראינו במכ"ע (המניד שנת ה'תרכ"ב נוס' 50) דברי מופר אחד מבערלין מילידי רוסיא המוכתר בתואר דר, יתאונן על דבר תואר, חנאון" אשר לא ניתן ערנה לרבני הרעפארם החדשים למורשה, זה לשונו: כי אתרי אשר נפרץ גדר הבני הזה אשר כווננו בו בשם נאוני קרמאי נוכל לכנות בו באמת (1) את כל איש אשר שאר רוח לו והוא נאון ועקב סלה, אשר בו ישראל יתפאר, ואשר הרים את קרנם בכבוד בעמים, לאמר לא אלכן ישראל מחכמים ונבונים, ולא רק אשר מלא כרסו בפלפולים ובחדושים לברם אשר לא הועילו לנו מאומה (2) ולא ידע עד מה-בחלכות דרך ארץ ובהלכות הוסן" עכ"ל. צחוק מבאיב לב עשה הכותב הזה לכל יודע מושג תואר הגאון, כי לא על היות בין הנאונים הקדמונים גם היודעים בכל חכמה ולשון נכתרו או בשם נאון, כי אם על ידיעתם הגדולה והרחבה בתלמוד, ופי שהיה בזמניהם אף החכם היותר גדול רק שהיה קטן בידיעת התלמוד, חכם נקרא או פילוסוף, נאון לא נקרא, ואם אמנם הרבנים הנאונים עתה רחוקים הרבה ממעלת הנאונים הקדמונים, כמ"ש הפוסקים שאין אנו יכולים לחלוק על הגאון בשום קושיא או ראייה מן הש"ס רק כשהיה מפורש בש"ס הדיפך, ודבר זה לא יתכן שימצא בשום אופן, בכ"ו הרבנים התלמודים הם מהלמדיו תלמידיהם, אשר מימיהם הם שותים ומסורים נפשם על דבריהם ודאווים המה להשתמש בכותרם, כתר התורה, ואין אדם מהקנא בבנו והלמידו ולמען דעת ההבדל בין הקודש לקודש הקדשים, בין הנאונים האחרונים לקדמונים, עשו סימן לדבר ולא יעבור, כי הגאון הקדמון האמתו נקרא בתואר הגאון אחר שמו, כמו רב סעדיה גאון, רב האי גאון, כאשר היה סלפנים בישראל, והאחרונים תואר הגאון לפניהם יהלך, גם את הארו שחבורה, הגאון הגדול, הנ"א ז"ל מוולנא אשר לא היה במותו מימות

מן האמונה נמלח הכוח עסקה לשמחול שמחל על מיטב האלן והגבר של ממלק, פס שמוכו היה למטה לנכות לה', והמך שי תמלח קסם מרי ואלן והרשים השלר! כי נעיה קבנה מן האמונה בדבני הכנה שקולה כמחלה קסם, ואלן והרשים וכל עניניה שחבורה, אף כי הכופר בהנה מן הכנים ח"ו ולוקח לו רק איזה מנה אשר מלא ימות בעינו, למס הדבר דומה, למס שחבור בהנה בסמיני הכהמה הטהורה וחס מנסתה פרסה ומעלת נדה, וכל זה וקניל מנה הטהרה במקנה והיטה במקנה, והסור לו חילת הגמל כי מעלה נדה סוף, או שאלל את החזיר כי מפדים פרסה סוף, לו שהתחכם יתק, ולקח גבר הגמל והחזיר והכלס ניהו, שבעיניהם כאלה ימלא לו עני סמיני טהרה, היעלה על הדעת שאם כזה קום מנות ה' במקנה, הלח כהמל כמות יהל בו, ולמי ממלזן עליו טלע נדק נלך ה', מי שהוא טוע ועסה פטר כמות ה' לקבלה במקנה ולמחזהה במקנה אין זה מתק כלל אלף ממלזן; והאלס סהוא ככלל לרעה משאר בעלי עבירה מכה המחמיים שים לבקר בהם ולמלח גם מעט טוב, לא כן זה, גם אם ילחו במקנה מנות הטהרה בעינו, אין לבקר ולמלח בו מעט כלל, ז"ס (תבניה ד"ט, ב') דשב"י אומנו אין אומר בקרו גמל בקרו חזיר אלף בקרו עליה ע' הפס אלה הכנים מכל שאר הממלח, לחמר, שח"ס ט"ט בהס סמיני טהרה לחלון, ככ"ו אין לבקר בהם כלל, כי אינם ממין הטהור, משח"ס השלישי סהוא מקין הטהור אף אם יהיה בו מומין, בקונה סהיה בו, אם מוס בו מחשבו ט', או אינו נכנס לפנים להיות ריח יתוח לה', אלל לפחות למו כחה ממחנה ישראל, או שהוא מוס עובר, שהוא נלחה וסור וכלה גם לפנים ממחנה סמיני.

(* צעויכין (דל"א ב') חכמים גם ימים זודי לפניה לך, אלוהה כנסת גמלל לפני הקב"ה נש"ע הכנה מלוכה גמתי על עממי יוער ממה שמתעל ועל וקמתים.

דברי שלום ואמת

כל מיניו מהו לכם כמים סופה להקיים. (למה ל' י"ה)
וכל העוסקין — העמלים — עם הלבוש, יהיו עוסקים עמכם לכם
כמים, כזכה פליטה מביעם ולקיים טוהלת נעז! (גם ז' ז')

כבואי לביתי שלם מאספת בריסטל אשר נקרא נקראתי אליה
סחברתינו הרוממה כ"ח בפאריו והקאמיטע בברלין, הייתי מאושר לבוא
במור ישרים רבמים ונבונים ערו ואצילי בני ישראל, והתענגתי מיו
כבודם, הסבני לבני למלא הבטחתי אשר הבטחתי לירידי הרב הסול'
ולהרבה סקוראו הנבבדים לבשרם מהכנסיה הגדולה והנכבדה הזאת.
האמנם נעלל בפנינו לגלות דבר מהנדון שמה יותר מאשר נמסר באתה
לפרימם בדפוס, כבודה הסתר דבר, והרומיה לה תהלה — אבל גם לעוזב
את חלק המדינו (וגם ע"ז כינו מסררי התפלה: היה עם שלוחו עקב בית
ישראל . . . שלא יכשלו בלשונם!) ואך לספר פרשת האספה בהנוגע
לכבוד עם ישרון, להראות את יפיה וחין ערכה אשר מראשיתה ועד
אחריתה, כל אושר כל נועם כל יופי בה שכנו, ורצון אלקים ור לה סביב;
דברי הפץ המיסורים על אהבת מין האדם בכלל, עליון הכספה כנדולי
הערך ואנטי השם אשר היו למאורות בתוכה; ואיך הישלים שבאנשים
אשר כתר סרום הכבוד והעושר שתולים, אונים להם לישמוע אנתר רצוצים
וזעקת ישרודי, בחסלה רבה ויתירה; והמנים בני רהכנים, אשר תוכם
רצון אהבה בלהבת אש לאחיהם בני אסונתם, ולרוב תקפס ואשרם לא
יגרעו עינם לראות דמעת העשוקים באין מנחם, ולכנוים בנרבה לבם
לסיעדי רגל! — אם אך כזאת נהתי אוכה, ידעתי כי דברי היו לכם לא
רק לרצון אך גם סגולה לשכחת לב ולהרחבת נפש. כמו עלי לא עברו
מעודי רגשות קודש כבימים ישבתי בין פרחי שושנים, שורות נדיבי עם
אלקי אברהם אשר רוח היהדות המתנוססה בקרבם הוא קצצם בלבבות
כתאיכות ואנורה אחת, אל המורה הרוממה והתכלית-הנעלה: מופת בני
עמם, עם ה'! להגדיל עצה ולהפליא תושיה להסציא תעלה למצב זמנם
הרע ולמצבם המוסרי מרפא. האח! רגשות שמימים ועשתונות רוחניות! —
ואולם נחמתי על מחשבתי הזאת ובלבי צפנתי גם הדברים האלה, כי פחד
יצחק היה לי פן תקראנה אותי לזוט שפתים ושכא ולמדו הקנאים בעם
למעות בדברי לאמור: זה האיש גאות לבש ועשהגותי וצאו הדופים בדבר
לבבו להציב לו יד וסוכרת גלוי בראש הומיות: כי היה ביושבי שבת
האסיפה! וכ"ז אינו שוה לי, לרדוף אחרי צל כבוד כזה הבורח כצל הרים —
הגני שפח בחלקי אשר הייתי איש מצליח (בזכותא דרביס) נכנסתי אל
האספה בשלום ויצאתי — בשלום!

ועל של עתה באתי, והלחץ אשר אלצני מהיום לדבר בשער בת
רבים מדבר אחד יוצא מכלל המשא ומתן בהאספה, הנה הגם הדברי ריכות
בשערי באקארעסם נגר אחינו השור בנימין פעיקשומטא אשר הדבר הרע
הזה נגע עד לבני ולב כל איש אשר לא טחו עיניו מראות הסער הגדול
המתחולל על ראשינו להפילו כסמורות, ואם בכל מקום ובכל זמן מסוכך
יהודים כיהודים הפריע פרעות רבות בישראל, עתה בעת סכוכה כזאת,
כי שחה לעפר נפשנו ואויבינו נדוד ונדונ, איש הוא ועד אכדון תאכל!
יען הנושא הזה נקשר בקשר אמיץ עם עצתו בהפראיזקם מהאויס'
וואגרערונג לאמערקיא (אשר אמנם האספה בבריסטל החליטה נגר זה —)
והיו לאחדים בירי; כי כמו ולוול הכבוד וחלול שם פעיקשומטא איש
תפארתינו יחובבנו לגול מעליו את האשמה אשר שונאיו יאשימותו הנם,
ולחוציא לאור צדקתו; כן הבתי בשמירת האמת להודיע לבני האדם מה
טובה היא מחשבת היציאה לאמערקיא להצלחת כלל היהודים ברומעניען,
וברוכות ידים שכך סומכות ויהושו לעזרתה. ע"כ כסתנה העברים אתן
קולי, שפתי כן מחשבת קרבי יכוען, הפשי מכל נגיעת אהבה או שנאה
להצדדים, למען יבניו כל המתחקים לדעת הדברים על בורין, את כל
ונוכחת.

טרם אדבר, אומר לכם קוראים אהובים, קשמ אמרי אמת, הרעיון
הנכבד הזה מעויבת הארץ — לא עויבת כל היהודים רק פרם גדול —

לא חדש הוא ולא פעיקשומטא הכינו וגם הקרו — עוד בשנת 868 בחייתי
בבוקארעשט בשליתת מצוה להציל בת ערתי מהגרות רעות שת שנתו
זקני השערה פה (יאה מסע בוקארעסם בגלוינו המטר לשנה ההיא) תחת
אחד השיתים דברנו אני והארון ארמאנד לוי מספריו את בראטיאנא,
התנצל א"ע לאמור: לא משנאתי ליהודים עוררתי עליהם את הרעות . . .
ואקזה להטיב להם כנללן בפלים, אך נחוץ והכרח להצעד הראשון והוא
להכעיס מספרם אשר רב הוא בארץ, ולכה"פ עשרת אלפים בתי אבות
יצאו מזה וייסרו קלוניות כהטורקיא, ואנכי אפעל בבתי הועד להוציא ע"ז
איזה מיליאנען, וגם אשתדל בהנוגע לזה אצל סמשלת השולטאן — (וכי
ירע אם לא הוציא הדבר לפעולה לולא אשר בעת קצר חמת אירופא על
צעקת חברתינו הקדושה בפאריו הורידתנו מכסאו וע"ד המבארים את
הכתוב ויבהילו להביא את המן) — ירדיו הארון ארמאנד ריבר אתי אה"כ
רבות ויקש מעמדי כי אני אהיה המעורר היהודים במאלדראווא לחפץ זה,
יען גם הוא — ואשר כסודו עוד לא הישגיל איש אל מצב היהודים פה
בארץ — האסין שהאמצעי הזה טוב ונחוץ מאוד — אנכי אמנם נסיתי
דברי על לב רבים מאהינו במקומות שונות, אך לא מצאתי שומע ורוצה
בכך. וכן נשאר הדבר באין מעורר, כי היועצים בזה כלבוש ותלופה,
והמפלא מקום בראטיאנא יצא מדעה אל רעה והצרות והגלות בלבלי את
הרעות ולא היה את מי לדבר ולעייץ עצה — עד שקם פעיקשומטא ויערוך
או הנאמע שלו אל הממשלה, כנודע לכל הקוראים.

הממשעה הזאת מהקאנסול נתנה קטורה בבאקארעסם ולבוא עד
הכלית ההתנגדות ולמצוא חידתה — נפלאות מני) וימצאו בה המקום
לענות ולשלול כל יקר ממנו, ויערבו כתב מהאה אשר יתן להממשלה,
לאכור: הקאנסול איננו מורשה מאהנו, ואין בבתו לדבר דבר
בישמינו . . . ! — (אף כי בהנאמע שלו לא דיבר בשם יהודי רומעניען
רק בשם אחינו המתנדבים באמערקיא) — ובעלטה ובמסתרים — לכל
ירוע בקהל העכרים, כי או כל העם כלביא קם וכארי יתנשא להבויבם
ולשים לאל דבריהם — שלחוהו גם ליאספע, אשר גדוליה יבואו גם הם
על החתום. —

אנכי כשמעתי את דבר בליעל זה, חררתי חרה גדולה, בקרבי קם
שאן ומנחתם לבי שאנתי: . . . הלפעיקשומטא תנמלו זאת? הכמשפט הזה
יעשה לו? הזאת משכרתו תלף עבודתו בישרת לב מיום בואו הנה ועד
הזה? ותחת כי נרצה פעולתו אשר שיש לעשות צדק בגאולת אחיו מעוני
ולחץ, ומכנף ארץ חרשה ושפירי שמים אף נחלתו שפרה, בא הלום לחיות
חיים לא נעימים, היום המלאים עמל ומתלאה ויון —; ובמקום אשר נאה
לנו להתחיק לו טובה ולהגיד תהלתו בקהל רב, כמו יודוהו כל השרידים
בישרון וכל שפה אומרת לו כבוד; אנחנו האמללים, הנרדפים והרצוצים,
אנחנו — נוריד לארץ כבודו ונחלל את יפעתו! — זאת לא זאת, כמה
מהמרי הרב בזה נבת אחינו הקצונים באמערקיא אשר חפץ יקר נטוע
בקרבם עמוק לתועלת אחיהם בני ישראל, לשכח כל גמולם אשר מרחוק
לא ירחקו לבם מאתנו להרבות עמנו פרות בנבורת ישע ימינם! ואיה
ההכרת טובה, אחת מהתבונות היקרות הנעימות בנפשותינו, היתודי סכור
בטוכה! אם לא זאת כפית טובה מקנת הכבוד, תמאה גדולה היא
למדד ולפשע יחשב? ועלינו ישאו המשל: לעבד שרכו מווג לו כוס, והוא
שופכו על פניו! — אם לא העדר התבונה הזאת, די ביוון וקצף; כי לא
גם כבהמה היינו עמם; שור ידע קנהו ואנהנו לא נדע! ישמו ישרים על
זאת! ומת עוד? לבי יתר מסקומו על רוח שקר הזה המסתה גם איזה טובים
וישרים בלבבותם ויהר על פעיקשומטא ותמלאן, סכלי אשר ישימו לב אל
אחרית הצעד הסכנן הזה ומת רבה רעתו להבאישנו בעיני כל יושבי תבל
ומלואה ויקראו אחרינו מלא! המעם בוז וקיקלקן אשר שונאנו ישפכו על
היהודים וישבי הארץ הזאת, ואחינו הנרולים ישראל קרושים ירבו בורית
וגתר לבבסינו מהכתמים אשר שמו עלינו מנדינו — נעמיק אנחנו
שחת ונסוף המאת על המאת? האם לא בצדק יאמרו בניים: השונאים
וחרודפים אותם לא ענו הכל מלבם, מקרבם תצא הרעה, איש שנאת הנם
תלהם בלבב העם האוכד הזה! — ומה יענו ומה יאמרו משמינינו

מאומה והדת זאת לא חייבו גם בני ישראל לתת חלקם גם הם לקופת העיר הכוללת בעד עניי העיר (ארסענעלדער). וזו בראשית שנת 1872 והכמשלה נהנה זו כי מן הוא והאלה לא יבדלו עוד היהודים סוחר יישובי העיר בדבר כלכלת העניים, רק גים אחו' יהיה לכלם. גם בני ישראל העניים יקרו חלקם מקופת העיר הכוללת, ובני ישראל יתו אנשי העדה יריבו תרומתם גם הם רק לקופת הכוללת. הפקודה הזאת אף כי מצדה האחד טובה ונכונה, אולם הסבה פרעו: מצדה השני בעניני העדה, וכראש הראשונה היא הת'ת אשר עליה יצא הקצף. בי לרגלי הפקודה הזאת אשר בני ישראל ישאו במשא קופת העיר הכוללת נאלצו ראשי העדה להסעיט את מסת בני העדה אשר ירימו לקופת הקהל סרי שנת בשנה ברבע אחד (2 למאת), ואם כי הוקל מסנה גם סכל עניוה, אכל בחסור לה מעטה רבע ההכנסה מבישנים קרטוניות, נסרו אומר כי לא תשיג ידם עוד לשאת במשא הוצאות הת'ת, ובני העניים המקשיבים לקח בתובת, הן למו הצדקה מעתה לבקר את בתי ספר הכוללים אשר בעיר תגם אין כסף, ורק ללמדו העברים אשר יחסרו להם בבתי ספר חאלה, תוסד, רעליגיאנסשולע" אשר לא העלינה הוצאותיו לסכום רב. זאת היא סבת החלמת ראשי הקהל אשר זכרנו למעלה. ויהי כאשר גודע הדבר בין בני העדה, ויהי העם נרו, אלה מזה אמרו: טוב הדבר אשר דברו ראשי הקהל לעשות, ואלה מזה אמרו: לא נכון לעשות כן, וטעמם נוסקום עמם, כי הרעליגיאנסשולע כמה נהשבה היא לזרוע זרע אמת על הלמי לבב הילד ולטעת בנפשו פנימה אהבת ויראת ה' וידיעת דתנו הקדושה, בלמדו בתוכה יתום שלש שעות לשבוע, וע"כ אמרו כי סוכרמים ראשי הקהל לבקש עצות אשר בכל אופן תשאר הת'ת על מכונה כמקדם, והנה לצדד הדבר בין שתי המפלגות נבחרה קומיססאן מיוחדת מאנשי העדה וראשי הקהל, למען יחקרו ויודשו על אדות הענין המרובה, אם באמת נחוץ כית ספר הת'ת, והרעליגיאנסשולע כאין בלתי, ואם האמת גם את ראשי הקהל כי קצרה יד קופת הקהל סמת חלקה גם הלאה במאן. ויהי הקאמיססאן עושה הנה והנה בהקירותיה ודרשותיה, ופתאום הישם קץ לפעולתה ע"פ דבר אחד אשר בשכבר הימים קוו אליו בני העדה הנושאים נפשם אל הת'ת. הן לפני זמן כביר נבחרו מבני העדה שבעה אנשים, ועליהם הוטל לבקר את ספר תקנות הקהלה

בקרדינו בפנים הארץ העוינים את פעיקשומטא וגם כל דרבינו ועלילותינו וכל מספר צעדינו ישמרו; בהודע להם כי אנחנו היהודים שמנו להקאנסול עלילות דברים! — ומי יוכל אז לסתום את פיות דוכרי עתק אשר יהחמאו נפשם מווחמת וסומאת הרדיפות הסכבירות עלינו עולין, אם אז יבואו לנו גם דרשת ר"י תשב באחיק תדבר בבן אסך תתן דופי, אם הרגלתי לדבר באחיק שאינו בן אומתך, סוף באחיק שהוא בן אומתך תתן דופי! (דברים רבה פ"ו והנחומא פ' פקודי) הו! מרגשות נפשי אני קורא את הקריאה: אוי לך עם שמחרבין ומחרסין ממך יצאו! כי הן המה אמנם המריעים וזוהר אזורים לישראל!! —

(ההמשך יבא)

יצחק איזיק טויבש אבד"ק בערלאד והגליל.

אשכנז

אֲלֹמֹנָא בורה סבת תר"ג. בקיץ העבר קמה סערה ופריבה בין אח"י וישובי עיר הזאת, על דבר החלמת ראשי הקהל אדות בית הספר, תלמוד תורה" הוא בית הספר האחד אשר לילדי ישראל שכן לבטלו ולחסרו, ולקומם על הריסותיו בית ספר הנקרא "רעליגיאנסשולע" אשר בו ילמדו הילדים ידיעת הדת שעות אחרות לשבוע, ויאמרו בלבם לצאת בו ידי חובתם. סבת הדבר היה: כי בכל שנה ושנה הוכרחה קופת הקהל לתת חלק רב מהכנסתה לצרכי הת'ת ולשאת במשא, יען כי רוב הלמדי בית הת'ת בני עיינם הם ואין ידם משגת לשלם שכר למודם כאשר יעשו בני הבע"כ הבינונים. ובני העדה העשירים, הם ימנעו רגלי ילדיהם מכוא בותה, תלמוד תורה" וישלחו אותם לשאר בתי הספר אשר בעיר לשמוע בלמודים, ואת למודי דתנו הק' ימלאו ע"י מורים עברים פרטים (פריוואטליערער). כל זה היה בשכונ ישראל בדר בין יתר העמים שכנו, ובגוים לא התחשב. וכן היתה ערת ישראל באלטונא ברודה במועדה, את משא ענייה נשאה על שכמה, מקופתה כלכלה אותם להם לפי התף, ובעד הילדים תמכה את הת'ת למען ילמדו בתוכו את כל הנדרש לבן ישראל בימים האלה ובזמן הזה. מקופת העיר הכוללת לא נתן לעניי ישראל

כל אלה לי. ברוך אחה וברוך מעמד כי ידעת להכין לי יאח כל ושכרך לא אקפת, יקירי וכחירי, שכרך הרבה מאד."

אמנם יקר היה זים בעיני אדונו נכבד מאד, עוד יקר הרבת מאשר היה לפניו. ההערצאן נסחו בחתו זה ימים רבים מצא את לבנו נאמן לשני ואח מעשה ידיו להתפאר ויאהבו משנה אהבת. כל ששנה על זים כל תן שטון חסא המסרה, נסחחו מלשיני, אויבו לבשו כשה, ישמת אדוני הארץ בעברו נאמן ביהו ועל כל פשעו יכסה.

אולם — הנם ישמה זים כלככו? הישיש גם הוא כמזוס תופים, ומחונות כאדונו וכמרעו? לא! לעיני ירחף חמיד המחזה אשר הנה בכים דירו באפפענהיים שמה, כחת אמו כאוב סארץ קולה ותקלל את ימה, זים אטסה אונה לעצת ולטוסר האח היקר, לננס ולהמלט מארמנות עוזה ומעוזה; גם אליו בא האח היקר ההוא וישיף גם אליו את לקח מוסרו זה, וגם את אונו מצא ערלה, ומי זרע אם לא יקל עוד את ימו גם הוא?

סר וועף דלך זים בכים המשוש על יד אדונו הנה והנה. מה נכבד הוים! — הגיר אליו ההערצאן — מה ישמחו וחולו השואכים השנהבים יפון יקדו כבני ראמים שמחים וטובי לב והנה עוד יתלחשו עלי נבחרי ארצי וכתניה החשכים כי אינני מאשר אח עמי ורגנו עוד כאהליהם על המהצת השקל המותר אשר אינומל עליהם, ועליך זים חסות נחכה יחצו לשרשך סארץ החיים. אבל זאת לא תקום ולא תהיה כל עוד הנשמה כאפי.

הדברים האחרונים האלה נפלו כאבני מעמד על לב הסן הראש. כי האומנם כל עדי הנשמה כאף ההערצאן חסן רגלו לא חשוש לא המוט, אבל מי זרע מה יזר זים? אנה יבא אם פתע ילקח אדונו מעל ראשו? — אך הסו דומו רעיוני רוח כאלה! אדוני הארץ עוד בעצם הימים, ככתו: או-כן-הו

ירכתי לבנו

זים אפפענהיים

נעתק עס"ע, איזנהעליט" על ידי

האל"ה מפלונגאן

170

על ציריה חסיד הארץ זים זים. השמש ירח זיכא ואל סקומו ישאף וישוב לזרוח.

שנות אלפים עברו על האדמה והיא לעולם עומדת; רכבות ימים וירחים חלפו על עולם ומלואו, והוא כמנהגוהו, לא יחליף פקודתי, לא יעף ולא ייגע, רצוא ושוב האופנים, הגלגלים ינועו כלי שקט בלי נוח, לא ידעו דומה. גם עולם שטיינארט ינהג כמנהגו. אין חסידה אין חליף. הרוח באופניו סוכב הולך על סביבותיו לא ינוח רגע; החגים המועדים, השבחות והמששים יחגו בלי הרף בעו וחדוה. בתי הענג, היכלי השעשועים, ארמנות מכמתים וגני הערנים מלאים כל היום ספה לפה. המרקדים והמשחקים, המסוזים והמרכרים, ההוללים והמחפשים ירעו ייששו בהג הקארנפאל הנקדש והנערץ לעם אירטעפכערנ וצהילו אח לב אדונם ההערצאן המכחיר את ראש משושם ושמה כשמהחוס.

הפקה רצון ממני! — אמר הארון לפקדו לזים באחד הזוערים האלה — בראת לי שמים חדשים וארץ חדשה כמדינת מסולת, ועל עברי שפכת רוח חרשר, ער כי יתחרו השואכים הפחאים עם הרומאים הנשאים בכל, ובחך עמי אנכי ושב שכע רצון ועננ כשכחי או כוענעדי. מירך זים

נאונו רעות רבות, ועלילות שוא על היהודים — נאסף קולו, ולא יקרא עוד בנרון בקול שופר להבניע נאון ישראל ולעפר בעמר הפאנאטיזמוס על אחינו הנקיים, יען אשר הממשלה הרוססיה שמה עיניה עליו, וצותה עליו במפגוע לבל יזיד להפית מדנים בין אחים, ואם עוד הפעם יזכר האות על ישראל אחריתו יהי לחברית, ובית הרעדאקציאן שלו יוסגר על מסגרי עליו ישמח כל לב חובב עמו ויעתר לה' בעד 'שלום מלכנו הקדוה'. כן הודיע המכה'ע בע. וויע. רוססיה, כי הירוש עזר יר'ה אשר נחלה באר במחלת המהיפוס, חודות לאל להצלחתנו שב לאיתנו והמכה'ע תחת אשר עד כה הריעו בתרועת יגון, עתה יששון ושמחה ישמעונו, ולכל ממשלת רוססלאנד האדירית היתה אורה ושמחה וגט אהב'י ישישו אלי מישו!

ע"פ מקרה קראתי במכה'ע המליץ משנה העברה נוס' 36, כי ה' שלום בעד מאדלאוסקי והמכונה שב"ט מאחל'ט כתב דברי שמנה על הרב ההה"ש ר' ישראל דוד מיללער, יען מה? יען כי ה' שב"ט הנודע לכופר כתב דברי דופי ומהתלות בממליץ נוס' 21 שנה העברה על הצדיק הרב ר' נחום מה"ש דפה, וגם על קדושי ישראל בכלל, והמבי האמת בפרט, בדברים שקרים ומזויפים החל להשליך שקוצים על תר'ג הנודע ברוכ תפוצות ישראל לשם טוב בצדקתיו הרבות, וכלה בדברי מהתלות על כלל היהדות, וע"ז לבש הרב מיללער נקם, ויצא לקראתו במלחמת מצוה, במליצה נשנבה וברוח דעת ויראת ה', אשר והפלא הקורא על שוא הגיוני וגאומי הנעימים, בהמליץ נוס' 24, 26, 27, ויגלה את תרסית ה' שב"ט וזרן לבו הרע, וזוכחהו בשבט ספרו על השערוריה הזאת, איך יכול איש ב ע ר ללחוס נגד אריות שחכורות, שרי התורה וע"ז בא הכופר שב"ט, וכתב דברי שמנה על ה' מיללער, בדברי התולים והגיוני'תהו, והפץ גם לדבר עתק על ספרו הנעים מלחמת ספרים, אך כאשר עלה הבמה נשבר מפרקו, כי נפתח פיו ויסכרו מעינות עשתנותיו, כי לא מצא איל להתקומם נגרו. והנה ה' מיללער ברוח דעת ויראת ה' עשה את המוטל עליו, להציל כבוד הצדיק ר'ג, וקדושי ישראל, אך כאשר חרץ ה' שב"ט לשונו על ה' מיללער מי יריב ריבו? מי יצדיקו כי לא ינוח ש ב ט הרשע על גודל צרפת מברכותיו? ומה יענו הקוראים בהמליץ הלא יאסרו כי צדקו חברי שב"ט ממנו!! אחת! זה גודל הסופרים הוראים עת

אשר סאו ומקרב, להתיעץ אדוהן, וכן לשנות פניוהן או לשית עליהן נוספות בדרוש לחפץ הזמן הנוכחי. שבעת האנשים האלה כבר בלו מלאכתם, וספר התקנות שולח ליר הממשלה כי תאשר ותקיים אותן, אמנם שם נתו על משכבן בשלום, כי הממשלה לא התעשתה לבקרן ולחנות דעתה עליהן. — בתוך אותם התקנות נזכר כי הערה יש לה בית ספר אחד לנערי בני ישראל, אולם ההוצאות אינן תתן בעוד מקופתה לא תעלינה יותר משליש כל ההכנסה, והנה עתה שב ספר התקנות ליר הקהל מאושר ומקויים בידי הממשלה, ועפ"ז הלא לא יוכלו ראשי העדה לבטל את הת"ת, אחרי נזכר בספר התקנות לחוק ולא יעבור. אולם ההוצאות אשר התכונה לו עולות עד 2400 — 2800 ר"ט, וראשי הקהל הראו בעליל, כי אין לאל יד קופת הקהל להת יותר מן 1600 ר"ט, וא"כ יחסרו עוד 800 — 1200 ר"ט ואיה לכסף מוצא? וע"כ למען החזיק את השלום על מעשרו, ולמען הרגיע את לבות בני העדה אשר בצדק תררו להנך בניהם במטול הת"ת, הוציאו עתה ראשי הקהל קול קורא בצדק לכל בני העדה, כי ינרכו איש איש ממנו כאשר ישאחו לבו הטוב למען אסוף עוד את הכסף החסר להוצאות הת"ת, וכצדק יאסרו ראשי הקהל בקול הקורא, כי ע"פ תוצאות הנרבות יראו ויזכרו אנשי העדה לעיני השמש אם כמה יחשוב לבותם ע"ד הת"ת כאשר בפיהם ובשפתם כבודו, והנה לנו כסעט און כל ספק, כי המצאון ימצאון נדיבי לב וגאמני רוח אשר על נדיבות יקמו להחזיק בעץ החיים לבל ימות בארץ נזעו ועליו יבנה כמו רמים גם שלום העדה, ומלבד שבתם הצפון אשר עין לא ראתה, ברכות ילדי העניים אשר רק מכות הת"ת תקה נשקפה להם לימים יבואו על ראשי הנדיבים הבוא, והיה מעשה הצדקה שלום.

יוסף ליב פעטוואווסקי בהאלבערשטאדט.

הוסיא

הו"ר אדנא (הסוף מנ' 28). הגני הנני לשעשע נפשותיכם קוראים נעימים בבשורה טובה אשר קראתי במכה'ע בע. וויע. ובמה ישמת כל איש ישראל לקראתה, כי המכה'ע הקול — אשר המיד הרעים בקול

אבל הלא בא יבא — הן בני תמותה אנתנו כולנו, ואז משאך יהמון כלו חצי נפחתם בך".
 "האומנם אציה אל כיוז, עיני כראשי לכוון מששלת בארץ הרושה לחפצך, שהוכרה מאוהבך ודורשי טובתך, אבל בכך אזה מי יודע מה ימים יבדו בעתלא אחיה עוד אנכי וחתימי בארץ החיים? — רוחי איפא יתנה יהנה לך דבר בו תזון הנך? כיחד במקים נאמן ירכי קרובך ואוהבך ומשחרך אם..."
 "איך יוכל אדוני דבר כזה?"
 "הידעת את בארץנעם האהענובך?"
 "ידעתי אדוני את העלמה הפהוללה כשערים".
 "כירי טובה, אהננה לך לאשה, עמה תקנה לך את כל עשרה ורכושה הרב ואת אהבת מרכות קרובה וגואליה הנפוצים על פני כל הארץ. אנשי שם, קרואי כועד, אפרחים לוורטעמבערג, ארימך למענת הכאראן או חנון לעד. אך באחת ירך חשיג כל אלה, באחת — אם חמיר את דהך".
 "על מה אמרנה אדוני? על הקאטאליזעסמוס או על הפראטעטאנטיזמוס?" — שאל זים כצחוק —
 "דעת לנבון נקל על הקאטאליזעסמוס".
 "אבל הלא הרב משמח בני האהענובך ברוח הפראטעטאנטיזמוס הלוכסת אותם וישטמו את הקאמליקי עוד יחר הרבה מאשר ישטמו עתה את היהודי".
 "עתה עתק גם ההערצאנ".
 "ספרי היה גם פראטעטאנטיזמוס למען יישב לך".
 "לא אדוני! גם פראטעטאנטיזמוס גם קאמוליקי לא אהיה, יהודי אנכי זה שמי זה זכרי לעולמים".

עתה עוד יגיל בחיים עוד יפרח כחבצלה.
 זים השתחה ויכרך את אדוני.
 אבל — הניר אליו ההערצאנ — לא תיטיב נהה היום זים, פניך לא כחמול שלשים".
 "עין הדרת מטיבת לראות, לאדוני כן הוא, הנה היה אצלי בימים האחרונים האלה דוד וקו נרנן אשר אמני וגרלו וקרא נאוני מנילח חוכחה על הפריזוקי הורגו על אבלי בשר החזיר וכה פגול וטמא ועל חבור העעצבים אשר אני הוקך אהריהם".
 "הידעת זים, כי נכנה דבר הוקך? בא עמי החדרה שם ידוח לנו לשוח יחד".
 אל אחו החדרים בא הנר ההערצאנ עם פקדו וירדו עם זים, ועל המפתח הועב הזוטר לכל ירעם איש.
 "הידעת זים? — הניר אליו ההערצאנ אחרי שבת שניהם לכסאוחם — כי נכונה בפי דודך, גם בעני יפא זה, לכבי דמה כי יהודי אוכל בשר החזיר לא בשם יהודי יכונה, כי יהודי ובשר חזיר שני הפכים המה. ערני יד, לקחה איני את זכרת העם, אילים המחמדים, כי מין ושכר הנגור, אילים היהודים, כי את בשר החזיר על נפשם אסרו, אפנה זים! הלא כתיי שם יהודי יקרא עיקר, כהבט על צור מני הניכה, יהודי אנך, בעורקך נוולים דמי האלוף הייערעמבערג. ששע נא זים, הנה משנאך רכו מארבה, גדלו ועצמן, אנכי מנן לך כל עוד אנכי בחיים חיה, אך בכך היום האחרון כלפתי בדרך כל הארץ...".
 "היום הזה לא חושע עליו נהרה או למעזר יאחר ד' את עת כואו למועד ומקרים".

יצאו למלחמת ה' אין עוזר למו. כמה פעמים הרפו גרפו את הגאון הנפלא החכם ר' אברהם שמעון טרויב האב"ר בקיראן בהמליץ, בעד דבר מוסרו הטוב אשר הטיף לעם בשנה השביעית בהמליץ, כמה עקיצות ומתלות נשבע בחרפה הגאון האמתי החזק ה' אלכסנדר משה לפירות האב"ר בראסין מידי אחד הסופרים מארתי ופרחי בהמליץ, "בעד לחמו מלחמת מצות לשם בכל לבב; כמה לצים בעלי חצים לצון הכרו להם, כנליוני הרב החכם הלוחם את מלחמתנו, והנושא דגל אמונתנו ה' יתיאל ברו"ל ה"ו וזוהתנו הר"ג החכם תכולל מוהר"ו ספיר ה"ו, בעלה נרף בהמליץ (אשר אעתיק דבריהם הנעורים והנקלים לעת מצוא) ואין קול קורא לצאת בשבט סופר לעומת רוברי שקרים, אהה! בגלל זאת נדרפנו על צוארנו ולא הונח לנו מידי השעירים הצעירים סבני עמנו המחללים שמנו, אך על ה' סיללער אהלא הלא מליץ אדיר הוא, ומלפניו כוהבי פלסתר יחילו, כי נתן לו ה' לשון למורים עד להפליא ומדוע יחשה לחציל כבודו, וכבוד הגאונים והחכמים הנכבדים? ואנכי אף כי זה לא כביר אוהי למושב פה גרארנא וחי אזי כי עוד את פני ה' סיללער לא ראיתי, אך שמעו הטוב שמעה אוני ותבן לה, ע"כ הבט אל און לא איכל, ובתבתי זאת להעיר לב הסופרים הנכבדים, כי לא ישמנו ידיהם בצלחת פליטעראטור העברית כי דרושה היא לתפארתנו ולתפארתנו, וללהם את מלחמתנו מול סנדינו ומררמינו!

שמי' כמסמ"ס ליד ווילנא.

פאלאצק. זה ירחים אחדים יצאתי את פני עיר מולדתי חלוו, קריה אהובת: נפשי, אשר כמו יפרד איש מזרועות הוריו נפרדתי גם־אני ממנה, בלב מלא רגשי ירידות מהולים בעצב; בעוד לבי הומה בקרבי על פרדתי מערש ילדות הלואה, אפרתי להקטור לה מנהה מאשר יש לאל ידיו, ולהביא את זכרונה הטוב בשער בת רבים, ואת אשר נדרתי אז, אשלטת היום.

בין הערים העתיקות הגדולות אשר על בנות רוסיה תחשבה סימות עולם, תוכל להמנות גם עיר פאלאצק, נודע, כי בימי קדם היתה נסיכות —

יהודי אוכל כסף חזיל? !
 וככל זאת, יהודי לנצח. ארוני יודע את הנוח לבי ואה רעתי בדבר אמונה ורח, גם אנכי אכבדה לדעת את שיטת ארוני. ארוני פראטעסמאנטי מלידה ומבטן ויעבור בכריה הקאטאליציסמוס למען התרוסס על הפיליסיפא הנשגבה, הפיליסיפא הזאת מסכמת עם יסודי דת היהודית כענין אחרות ד' והלכותיה, ודוגמות סמני וצלמי דת זרה למה לי א פא? !
 אכן האם יענינו דוגמות אלה מכל חסרות החיים אשר אצלתי כי?
 ארוני רב חסדן אל נא הפציר בי בדבר הזה — אמי לא הועלתה למעלה, אטופה היידערפארף? בעבור צור מנו הוצבה, גם אנכי לא אקרא באראן האהענסדק על כי יהודי אנכי.
 אין סביאין ראיה סן האשה, יקירי, אמך היתה דלת הכח אשה הלשה ככל הנשים שרעתן קלות ויפן לכה גם אהרי ההבלים הצללים הקודמים לאור האמונה, ואתה זים איש הנך, בעל דעה רחבה ומחשבה נשגבה וההבלים הצללים כבר גסו מלפניך.
 אור בהיר אמונותי בהיר כשמש כזהרים, לא יסכנה כל צל לא תעניבה כל ענתה, אל אחר אלי בירא עמים וארץ, הוא אל רועי מערד, עוני ומעוה, קרן ישעי, חמות נפשי, לו בלה שארני ולכבי, הוא מקור חיי — אם אכזב בו אטוח לנצח!
 וככל זאת עובת חוקותיו וחזרותיו נמשח מצות אל אשר האטן בו סלה.
 פשעי אני ארע. כזה וכה עשיחי ולבני יכני קול הנוחם כי הומה.
 אם כן למה לא תצור את חוקי הורתיך? כעני לא תהי קך ואת לפוקה. אפקה על הסכסל להכין לך כשר שור-סר ואכלת וברכת את ה' אלקיך.

קניאזעסנווא — והקרא בשם נסיונות פאלאצק. אמנם, אך הומן בשמף עוז שרר מסנת את נחלה ויפשוט מעליה הודה והדרה הלז, בכל זאת עוד נשארה העיר הזאת לשכ ולזכר עולם, על ידי הנצחון אשר נצחו אצלה חיל רוסא את הצרפתים אשר ירדו לרשת משכנות לא להם בשנת 1812 לרגלי נאפאלעאן הראשון, עוד יכתרו הרים רמים את העיר מערבה סביב סביב, לא תולדת התולדה הם כי אם מעשה ידיו אדם, הסה הסוללות הגבוהות אשר שפכו הצרפתים סביב לעיר בהתבצרים בקרבתה, ולעומתם התנשא בנוכה מצבת זכרון כבוד ויקר, גבוהה נשאה ונאות מאוד לזכר שם גבור רוסיה המנצח הגדול התוא, —

העיר יפה ונאות מאוד, הוצות העיר בנויות במשטר וסדרים ובמערכה ישרה, חומות רבות וגבוהות נחמדות לעין וראה הנוסע בעברו ברחובותיה, מהעבר מזה נבנה תששף הרוניא המערבית את סימיה בגאון רכים, ומהעבר מזה צפונה יול נחל הפאלאמא — אשר על שמו תקרא העיר, פאלאצק" — בעקט ודוסיה הן. מערבה לעיר לרגלי הרי — הסללות, ורימו קרנם חומות רבות ונשגבות מאוד אשר נבנו לתלפיות בידי היעוואושים, בעוד לא נורשו מארץ רוסיא. אמנם אחרי כן היו למאסף — קארפוס — נערי נדיבי עם רוסיא ללמדם שם קשת ומלחמה. ובעבר העיר מורחה צפונה תעבור מסלת הברזל על פניה.

ראשית סדר העיר הלואה הוא פשוטים, וראש סחר הפשתים במתוו הלזה הוא בעיר הזאת. בימי קדם היה סחר העיר גדול מאוד, וסמה המסחר פרה בקרבה לכבוד ולתפארת. האה! גול גם הרוח לבשה לב גבר בקרבו אל הופי הרוניא אשר אלפי אניות קלות וכבדות כור יתהרות סביב, העומרות הכן לנסוע עירה רוגא. העשירים עמדו על החוף בתקות נעימה לראות פרי טוב בעסלם, והמון העם שטחו גם הם לקראת המקום הזה אשר היה למו מוצא לכסף, — אמנם עתה רכב הברזל שנה את המסחר הזה בעיר הזאת הכלית שנוי, לשבט ולא לחסר.

עדת ישראל בעיר הזאת לא מעטה בכמותה — יוסף ד' עליהם כהמה וכמה! — התחלק לשתיים: עדת החסידים, ומנגדיהם. אמנם, חאף כי מנגדים יקראו למו, לא יתנגדו אישה לדעותיה, ושלוים ושקט בין עדת ועדת, סתנגר לא יצור את החסיד והסיד לא יתסמר על המתנגר,

אם את חוקי אלי אצורה, אם אברך את שם כבודו כאשר אסרת אדוני, לא אוכל לאכול מעל שולחןך מאומה, כי נן יורו חוקי משה עבדו נאמן ביתו".
 זאת לא אחן לך זים — אך נשוב אל הראשונה. התעמד עיר על רעחק ולא תאבה לכקש חיי נעחק בידי האפיסוור כרום, או כיר הראקסאר לטטהער?
 לא אטה ימין ומסאל".
 אם כן לא תקנה לך את האשה היפה עם קרבת ואהבת נואליה וקרוביה שעמדו לימיך בעת הלקחי מעל ראשך".
 בזים טיבה נהיה בטוב אדוני! למה זה עליה אדוני את זכר הסות על ראש משישו החמת? !
 למענך זים למענך — למען בנות לך סבער משגב סחצי אויב ומחסלם לימים יבאו. לא נשלאת היא סמך, כי מחקוסמין בימים האחרונים האלה כוננו חצימו על יתר לירות גנפשך. או ראיתי וגובחתי, כי קשה כשאול קנאחם ושנאחם ואבקש לך ספלם ומגנה מפניהם".
 אם כן אפנה למו את מקימו?
 לא חלק מעשרך, לא אעיקר מידי סלה. גם אם תנוס, גם אם עד אחרים יס רחוק נודו, גם משם אפקך. אכן נשובה לשיש משוש את החברה הנעיקה, נשכח את העתידי בקול המין חוגג שמה. לא נדאג ראגה סחר סלה, באה אשר לפנינו היום נשמהה נגילה".

(ההמשך יבא)

שנים רבות (אולי מעת גלות הארץ) היה המקום הנקרא, באב אל זאדי' (פתח העסק) בלב הדרך בין ירושלים ויפו מקום טוב לסכנת עוברי הדרך והוא יצא וישמחה וחבון שוודים. גם אתרי נפילה הסמילה מיפו לירושלים הוקם במקום הזה סוכת עץ לבית קאזוע, לא נמצא עוד במקום ההוא מנחם להולכי ארצות להנפש שמה מעמל הדרך ובפרט להאורופים הרי הארץ אשר לא נמו להשתרע על ערמת עפר ולתת תנומה לעפעפם על מצע מחלואות בלות, עתה עלה על לב הפחה ויבן כמו רמים במקום ההוא חצר גדול רחב ידיים בתחתית החצר אורות סופים וממלל בתים נאים וכתם מנות ושולחנות ומנורות ובית גדולה (פאלאן) עם שולחנות לאכול ונכר סוס. גם הפקיד שומרים על המקום ההוא, ולמען יהנו גם היהודים סטוב המקום ההוא השכירו הפחה ליהודים והמה הושיבו שמה איש יהודי שוחט למען ימצא שמה גם היהודי מנות. והמה הקימו עוד מול המקום הות בתי עץ למען שמה ימורו הערבים והאכרים למען אשר לא יתערבו עם האורופים,

המול ב' סבת ראיתי ביד סוחר אחד מכתב ששלח לו רעהו מיפו כי ירדו ליפו שבעה מהנדסים (אינגניירים) עם מכונית להחל לעשות מסילה הברזל מיפו לירושלים, ואיזה הדרך תעבר המסילה הזאת לא נודע עוד. גם שמעתי כי ישונו לפתוח ולהקן את מכוא המים מברק באופן אשר לא יהיה עוד לאל יד האכרים לסתמו כבתחילה.

בניסין זאב הלוי ספיר.

ירושלים. עה"ק ו' לסדר שמות תרל"ג. זה כחדש ימים אשר ארובות השמים פתוחות מעל לירושלים וירוק נשמי ברכה, ועני צאן קרשים ישנו מים מחבורות אשר בתצרות הבתים בעיר ולא יצטרכו עוד לקנות מים בבסף מלא מאשר יבואו הפאלחין וישבו כפר סאלואן על המוריהם. ואולם גם הפאלחין האלה לא ילכו הבוקר יד ומצאו למי תחבולה אחרת לאסוף היל היהודים: הפאלחין האלה פושטים בעיר בכל לילה, ויהתרו בתי היהודים וינבנו דים. לא ארע מדוע יבואו רק לבתי היהודים, הלא בבתי הישמעאלים והנוצרים ימצאו הרבה יותר? ואולי בעבור שהיהודים נחשבים בעיניהם כמתים, (כי כן יקראו אותם, וולאד אלמות) ויורעים כי איש יהודי לא יעמוד נגדם בחרב והגיה. הקונוליס סמלבו ארופא כאשר ראו כי כורא פתח העיר לא תעצור בעד השוודים, הושבים להודיע להממשלה הגבוהה בקושטא לחסיר הפחה הזה, כי אמנם גם לפני שלש שנים בחיות הפחה הות מושל בעיר ביום, משלו הנגבים בלילה והרבו המם ושוד.

לפני ימים אחרים פרצו הנגבים בבית איש יהודי היושב מבתוך לעיר סמוך ונראה לבתי משכנות שאננות ששנה השר הצדיק סיר משה מונטיפיורי ה"ו. היהודי הזה נסה כחו להפוש את הנגבים ורדף אחריהם הוא ותתנג, והנגבים ירו עליהם בקנה רובה, ושנים עשר כדורי מות הביאו בתוך היהודי הנז' ואחר ד' ימים מת במכאובו בבית החולים של שרי בית ראטהשילד. עד היום לא נודעו מי הם הרוצחים. גם בדרך העולה להירדן במסביב ירוחו יארבו השוודים, וביום ש"ק העבר חרגו פלאח אחד ומשרתו הכושי אשר הוכילו סחורת לסכור בין הערביים.

אתמול קרה פה מקרה זר ונורא מאד: איש יהודי ספרדי בן חמשה ושישים שנה, נמצא אחריו חומת העיר בעסק יהושפט, נרצח, ירו שבורה וראשו פצוע, וכה היה חרב: האיש הזקן הזה, היה חרוך בכל יום לבוא לישיבת בעלי בתים ללמוד תהלים, ותמיד בא השמש מהישיבה ויולך אחרו אל הישיבה. ביום ד' משבוע זה, אחר השמש לבא, וולך הוא לכרד, ותעה מן הדרך: ויבא עד חצר הר הבית, שמה מצאוהו הישמעאלים הקדושים ויכוהו עד אשר מת תחת ידם. הרה"ג ס' יקיר נרוך (עפענדי) ה"ו סיר להודיע להממשלה בקושטא דבר חרצת הזה. יתן ה' ולא ישמע עוד בתוכנו נאקת חלל ושוד ושבר ושלוה על ישראל.

נ"ס

איש איש בדרכו יצער ונבר במסילותו ילך, ואין פרוץ ואין צותה הלילה, כבערים אחרות לראבון לבנו, אך שלום ושלוח השקט סלה. רבים פה הנערים השוקרים על רלתות המדע והתושיה, אשר אור הדעת נגה עליהם, ושמש החכמה זרחה למו; אשר אמנם בכל זאת לא הלך לבם אחרי גלולי הזמן, ולא עזבו הלילה את מקור כל דעת, פלג אלקים הגדל מעץ החיים, וההורה מורשת יעקב היא כל הגיונם והפן לבבם, לא בנרות נחפש פה אחריו בעלי מקרא, בעלי משנה, ובעלי נמרא, אשר ידעו למצוא בים התלמוד דרך גתיבה בסימיו הרבים והעצומים. גם בעלי עט סיפר ודוברי צחות ונבנוי דבר נמצא פה בנקל. סוף דבר, רבות המצא פה כאלה אשר גם התורה גם החכמה שתיהן כאחד קננו בזדרי לבבם ובבתי נפשותם, רבים הם עם נבונים ועם קדושים נאמנים. —

אלת הדברים האחרים אשר אמרתי להביא הנה, הלבנונה? פאלאצק עיר מולדתי! ידעתי כי אך שמץ דבר דברתי, ואך מעט סתהלותך הזכרתי היום, אבל הסתפקי נא גם במעט הלוח מעלג לשון בנינו.

שמואל איש ליפשיץ יד פאלאצק הממורר בווישעבסק.

אזיע

ירושלים עה"ק. ביום כ"ד כסלו פתח ה' ארובות השמים וינף גשם גדבות ושלשה ימים ושלש לילות נתך המטר באין מעצור, וביום ה' כ' תנוכה הביאו אכרים סכפר סילואן למביריהם כדי מים מהבאר יוב כי שטף ועבר זה סימן ברכת סרובה כי ברוכ השנים לא ימלא הכור הזה עד חדש שבט.

ביום ד' כ' תנוכה קראו בני כולל הו"ד עצדה למועד מלאות הקופת השנה הראשונה מעת האסף הרב הגאון הגדול מהר"ר יעקב יוקב עמלינגער זצ"ל אב"ד דק"ק אלמנא וגולת כותרת עסודי התורה והיהדות כארץ אשכנז. כל לב איש נמלא רגש וזכר הגאון הזה בבואו אל בית הכנסת, אהבת ציון אשר לעדת הו"ד, כל הנרות אשר בבית המדרש הנו' הועלו על נר אלהים כי כבה. ואחר מבני העדה הזאת הביא נדבתי לבית המדרש הנו' כנורות אהת גדולה ויפה לכבוד זכר נשמת הגאון הנו'. בליל היום ההוא אחר תפילת ערבית נעצרו כל בני העדה הנו' בבית מדרשם וילמדו משנה באר היטב ויפרשו את המקומות אשר בא עליהם פירוש הגאון הנ"ל בבואו ופירושו העוסק, ואחר אחד אסרו קריש אחר כלותו ליסודו. לפנות בוקר הקיצו כל בני העדה ויתאספו אל בית מדרשם הנו' וילמדו עד אור הבוקר, ואחר התפללו תפילת השחר ובעת קריאת התורה ברך הש"ץ בברכת מי שברך את כל צאצאי הגאון הנ"ל ואת חתניו הרבנים הגדולים ואת כל גדולי הרבנים אשר באשכנז ויעתירו לה' להאריך ימיהם לעולם. אחר התפילה ישבו ללימוד המשנה ויתר סימו כל שיתא סדרי משנה כי ששה שבועות לפני היום ההוא נתן לכל אחד מהם חלק משהא סדרי משנה למען יסיימו ביום הזה ואיזה מהם לקחו המסכתות אשר הגאון הנו' ערך עליהם נרו הבהיר ויסיימו ביום ההוא. בצהרים נקלחו כל העדה אל בית הכנסת אורחים אשר בבתי מחסה וגם כל הושבי הבתים מהם נקראו שמה שלשה ושישים עניים וכל אחד למד מס' אחת מששה סדרי משנה ובהרימם יחר כל הששה סדרים אסרו קריש ואחר תפילת המנחה נערכו שולחנות ויושם לפני העניים לאכול לשבעה ויברכו את ה' וברכת הרחמן את צאצאי הגאון הנו' ויע"א ואת הגאון אבד"ק ויריעבורג והגאון מוה"ע"א הילריסהייסער והרה"ג דר. לעהמאן ופקוא"ם אמשטרם העומדים לנם עמינו מניני היהדות בארץ אשכנז נוסרו כרם הצדקה והחסד להאכיל פרים לאתניהם בני הו"ד, וגם לאתניהם צאצאי ארצות אחרות היושבים בחר ה' ומסתחים בנחלתו. וביום ו' ג' תנוכה קראו כן עדת הו"ד עצרה ליום תקופת השנה על מות השר הצדיק מהר"ר אנשיל ראטהשילד ז"ל ויעלו כל הנרות ולמדו משנה אחר תפילת ערבית ושחרית ואמרו קריש לעילוי נשמת השר המרוסם הנו' ז"ל צדקתו העמוד לעד.

דברי הימים

— החשערות אשר כתבי העתים חוו על דבר התפטרות הנסוך ביסמארק ממשמרת פקודתו במושב הראשי של שרי העצה בממשלת פרוסיה, והערתות אשר חשו יודעי בינה לעתים בעקב הדבר הזה — הפיצו הנסוך ביסמארק ברזח פיו. ביום 26 לחדש העבר נשא הנסוך ביסמארק סדרותיו בבית מועד הנכבדים בברלין, והוכיח להם כי רק בעבור כי נבד עליו לשאת גם בשא הזה התפטר ממשמרתו הנו, והכטיח להם כי גם עתה כל הענינים הפנימים של ממשלת פרוסיה ילכו כמו במסלה אשר הרים לפניהם, ולשוא יפתרו פחד כי לא יש פחד.

— זה לא כבוד ערך מ"ע קרויצצייטונג מערכה גדולה, להוכיח כי ממשלת בריטאניה כמעט אברה כל כחה בעניני הפאליטיק, וחטרא לנבא נפשיה לשלפא נקיש" קרא על בריטאניה הדורשת את השלום בכל דבר סכסוך בינה ובין שאר הממשלות, יען כי תדע אשר לא כחה או כחה עתה בעניני הפאליטיק להטות את הענינים המבוכים להפצה. הדברים האלה ידדו הררי בתן מ"ע, ש"מעם" ואשר דכיו שרו העצה מממשלת בריטאניה על לשינום, וערך כאשר ארך להוכיח למ"ע הנו' כי סתוה שוא יחזה על בריטאניה. ובאדרונה יאמר המ"ע הנו' לאמר: בימים האחרונים האלה נחה שקמה ממלכת בריטאניה במכונה ושמהת בחלקה, ותרדוש מאת כל הממלכות אשר תשקנה על שמריון והשבועה מטוב השלום בהמצאו. בממלכת בריטאניה אך לסותר אף גרוד אהר מאנשי צבא לשמור את המלכה ולהפיל חתתה על יושבי ממלכתה. ארצות הודו עם המאמים והמשים מיליאן נפש אדם אשר בהוכן הולכות הלוך וטוב בעושר ואושר. לא לבד כי התורים המה לבדם לא יראו מהממלכה אשר תקום עליהם לבבשם, כי גם הנם סוכנים ללכת לקראת האויב להרחיקו הלאה מגבולותיהם. התפטרות והתרחבות ממלכת בריטאניה, היא אות על הפאליטיק שלה כי נעלה היא מעל הפאליטיק של שאר הממלכות. וכל נכון דבר יבין לאשורו כי אין יתרון לאשכנז על בריטאניה בנוגע לעניני אורופא, יען כי היא עומדת בין ממלכת אחת אדירה מאד ואשר עוד צמאה לנקם, ובין ממלכת אשר רב כחה צבאותיה, וכל איש יודע כי בריטאניה הוכל בכל עת למות אחרי צרפת, וטוב לה למות אחרי הפאליטיק הצרפתי ממות אחרי פאליטיק אחרת. יפקחו נא האשכנזים את עיניהם לראות את הסכנה העומדת נגד פניהם. ואף כי בימים האחרונים ההצלחה עמדה לימנים, וכמעט הגיעו למרום האחרות, בכל זאת אם נביט על מעמדם הנעאנאפית, נראה כי מלחמה להם תמיד למען השאר על מעמדם ומצבם. אמנם כי הם לבדם בחדבם ובקשה רכשו כמו בטרון וגדולה, אבל מי לא יודע המחיר היקר אשר נתנו בעדת. ותהרה להרבות להם צבא רב אשר הנם למעמסה גדולה על העם, הנתו אות נאמן עד כמה רפה כחם בעניני הפאליטיק. — הרברים האלה היוצאים מפי המיטעם עשו רושם גדול במהנה כתביהעתים האשכנזים, ולמען כפר פני המיטעם — ויותר טוב לאמר: פני הבריטאנים — יאמרו עתה כי מ"ע, קרויצ" מלבו ברה הדברים אשר דבר על בריטאניה, ולאום אשכנז לא כן יחזה.

מ"ע, מארגען פאסט" (בלונדן) יבטיח כי שקר בפי המודיעים בכח'ע כי מפלגת הבונאפארטים, נחלקה לשתי מחלוקת, ואשר בראש האחת יעמוד הפרינץ יעראם נאפאלען, ובראש השניה העמוד אשת נאפאלען השלישי. המ"ע הנו' יבטיח נאסנה כי אין פרץ בהמפלגה, והפרינץ יעראם נאפאלען וסיעתו כל השתדלותם תהיה רק לשובב להפרינץ את זכותו אורה צרפת, וכי יוכל לשבת בצרפת בכל אורה הארץ.

— עיני לאום צרפת כלות סחה להוצאת פעולה הקומוניסטיאן של חשלושים אשר נבחר מהאספה הלאומית. אבל רוב נבחרו הקומוניסטיאן, לא את אושר הלאום והפצו ישימו נגד עיניהם, כי אם חפצם ומנמתם לבד. רוב נבחרו הקומוניסטיאן. כל מעינם להציע לפני האספה הלאומית אופנים שונים, אשר על פיהם תהיה הנקלהאספה להמליך מלך על צרפת. אהר מהדברים אשר רוב הקומוניסטיאן הסכים להציע הוא, כי תהיה הרשות לה' מדיעראם לשאת סדרותיו באוני האספה, רק כאשר ידובר במועד האספה

בדבר רק חדש, ובדברים אחרים. אך אהר משרי העצה יהווה דעת וחפץ הממשלה אי נשיא הרעפובליק באוני האספה. ובאשר כלנו הטבנו לראות בימים עברו, כי ה' מהיערם — רק הוא — בבה פיו הפך את לב המתנגדים בהאספה להפצו. — הנה נזכר לראות בראש כי בימים לא יושבו תהפוך האספה הלאומית את קערת ממשלת מהיערם על פיה, אם לא יהיה לו הרשות להטות בבה פיו את האספה להפצו, ואחרי כי שרי העצה יוכתרו מהאספה, ובאין ספק ידעו לבחור אנשים כחפצם, מה יזכר להם עוד לקחת רסן הממשלה בידם לתתה אח"כ ביד אהר הטוב בעיניהם להמליכו על הארץ. ובה צדקו דברי יולים פאועד אשר תות דעתו, כי לוא עמד ה' מהיערם על דעתו לאמר באוני האספה: אם טוב בעיניכם לבונן את הרעפובליק כאשר הצעתי לפניכם ביום 18 דעצעמבר, אוי הנני נתן ידי אליכם לעצור בהלאום כל הימים אשר יחפץ בי, ואם אין, הנני סתפטר ממשמרתו" — אם בדברים הברורים האלה דבר ה' מהיערם כי עתה כבר היתה הרעפובליק נכונה בארץ, אכן עתה כאשר ה' מהיערם ספר הדברים העומדים ברזמו של הלאום ביד האספה, והיא ביד הקומוניסטיאן, אשר הסח (נבחרו הקומוניסטיאן) יתיעצו על איפני התיסדות הממשלה וכו'. עתה סכנה גדולה טרחת על בני הרעפובליק, כי האנשים האלה ידעו להכין כלי מות להרעפובליק להביאם בלבה בעת המוכשרת לפניהם.

עד היום לא הסכים ה' מהיערם לכל הפץ הקומוניסטיאן, ועוד לא נודע אחרית הסכסוך אשר נולד בין ה' מהיערם — ויותר טוב לאמר בין רוב לאום צרפת — ובין האספה הלאומית, ביום 18 דעצעמבר העבר.

הודעות

אל קוראי הלכתן בווארשא ושאר ערי פאלען
 נתנו להודיע כי מלאנו את ידי הרב הר"ב מוה"ר אבא יצחק הלוי ע"ש פ"י נ"ו (המסלא פקודת סוחרים בקאמיסטיאן — ספדים ומתריעים להכיריהו — בכל הסחוקות אשר ישלחו לווארשא ואשר ידרשו ששה, וכן הנהו נדרש להפץ ספדים ודורשיותם) להיות לסוכן הלכתן בווארשא ושאר ערי פאלען. וזאת היא האדרעססע שלו:
 Herrn Ab. J. Epshtein in Warschau
 Nalewkcs strasse, Haus Kerner No. 2249, Kwat. 35
 גם את, היוראעליש" (בשפת אשכנז) במחיר 1 רוב" 50 לרבע שנה, ואת, הישראל" (בשפת זאראנאן) במחיר 90 קא"כ לרבע שנה תוכלו להשיג על ירו המידין כסדרן.

גם נמצא אצלו סדרי לכנן שלמים משנים שעברו; שנה 2 במחיר 1 רוב" 50 קא"כ; שנה 1 במחיר 2 רוב" — גם ס' פיר"ח על ס' פסחים במחיר 55 קא"כ; ס' אגרות הרמ"ה במחיר 55 קא"כ; ס' מלחמת סופרים מהרב וכו' ר"ד סיללער שהוראדנא במחיר 40 קא"כ, ותשינו את כל הנו' למעלה במחיר הקצוב על כל דבר, חפשי מפארטא.

כל החפץ

במ"ע, "יוראעליש" בשפת אשכנז היוצא לאור ככל שנתו סמאנין סאח הר"ה הצדיק דר. לעהם אן נ"י, יכולהשנהו על ידי הח"ט במחיר 6. רוב" לשנה, ולרבע שנת במחיר 50, 1. רוב". כן יוכל כל איש לבוא עה"ח אצלו על, "הישראל" (בשפת זאראנאן) מחירו לרבע שנה 90 קא"כ. גם נמצא אצלו להשיג סדרים שלמים ממ"ע, "הלכתן" משנים שעברו. שנה 1 רוב" 50 קא"כ; שנה 2 רוב" 100 קא"כ. **ספר אגרות מאיר הלוי אשר צא לאור בפאריס ברחו מצור, במחיר 55 קא"כ יחפשי.**

פירוש רבינו הננאל על כס' פסחים ישא לאור בפאריס במחיר 55 קא"כ, וחפשי.

ספר מלחמת סופרים מהרב החה"ש מוה' ישראל רוב סיללער שהוראדנא במחיר 40 קא"כ וחפשי.

ארי' ליב לעווינסאחן סוכן הכללי מהלכתן בוויילנא.